

Markscheme

May 2018

Turkey in the 20th century

Standard level

Paper 2

This markscheme is **confidential** and for the exclusive use of examiners in this examination session.

It is the property of the International Baccalaureate and must **not** be reproduced or distributed to any other person without the authorization of the IB Global Centre, Cardiff.

The following are the annotations available to use when marking responses.

Annotation	Explanation	Associated shortcut
CKS	Clear Knowledge Shown	
CON	Contradiction	
	Incorrect point	
	Descriptive	
	Development	
EE	Effective evaluation	
EUOS	Excellent use of sources	
EXC	Excellent point	
GA	Good Analysis	
GP	Good Point	
	Underline tool	
	Wavy underline tool	
	Highlight tool	
	Irrelevant	
LD	Lacks depth	
	Not Answered Question	
	Lengthy narrative	
	Not Relevant	
NExa	No examples	
NMRD	Not much reasoning or discussion	
NSEv	No source evaluations	
OC	Off course	
	On page comment tool	
	Unclear	

PE	Poorly expressed	
REP	Repetition	
SEEN	Seen	
✓	Tick Colourable	
TV	Too vague	
UA	Unfinished answer	
⋈	Vertical wavy line	
VG	Vague	
VL	Very limited	
WARG	Well argued	
WKAR	Weak argument	

You **must** make sure you have looked at all pages. Please put the **SEEN** annotation on any blank page, to indicate that you have seen it.

Sınav ders izlencesinin 4, 5 ve 6 üniteleri ile ilgilidir:

- **Tema 4:** II. Dünya Savaşı ve baskı altında Türkiye
- **Tema 5:** Yeniden yapılanma, demokrasi, Türkiye ve bölgedeki gelişmeler (1945–1985)
- **Tema 6:** Küreselleşmenin etkileri ve Avrupa ile diyalog (1985–2000).

Sınav her ünite ile ilgili iki uzun cevaplı toplam altı sorudan oluşur.

Adaylar herhangi bir üniteden iki soru cevaplayacaklardır. Cevaplarında Sosyoloji, Coğrafya ve Tarih disiplinlerinden iki disiplini kullanacaklardır.

Adayların cevaplarında asıl beklenen terminoloji, analiz, sentez, neden-sonuç, karşılaştırma, örnekleme, ve değişimler gibi becerilerdir.

Puanlama cetvellerinin sınav cevap anahtarları ile birlikte kullanılması gerekmektedir. Düşük puanlar da belirtilmesine rağmen, puanlama cetveli adayların olumlu başarısı üzerine odaklanmaktadır.

0	Eğer cevap 1–5 arasında belirtilen seviyeyi karşılamıyor ise adaya sıfır “0” verilmelidir.
1–5	<p>En düşük seviye:</p> <ul style="list-style-type: none"> • soru veya ilgili bilgi çok az anlaşılmış • uygun beceriler ve yazı bütünlüklü değil • cevap sadece bazı genellemeler ya da soruyla ilgisi az bir-iki paragraftan oluşuyor. <p>Orta seviye:</p> <ul style="list-style-type: none"> • soru az anlaşılmış tam olarak cevaplanmıyor • tarih ve coğrafya derslerine ait bazı bilgi ve yorumlar mevcut ama bunlar sınırlı, yanlış ve ilgisiz • uygun beceriler neredeyse hiç gösterilmemiş ve cevap yüzeysel. <p>En yüksek seviye:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sorunun anlaşıldığına yönelik bazı emareler var • sorunun bir kısmı anlaşılmış ama bilgilerin çok azı ilgili ya da doğru • beklenen beceriler pek az gösterilmiş, soruya odaklanma ve cevap sınırlı.
6–10	<p>En düşük seviye:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sorunun boyutları genel olarak anlaşılmış • cevapta soruyla ilgili bir argüman olsa da cevap çok az bilgiyle desteklenmiş • cevapta ilgili bilgiler mevcut olmasına rağmen bunlar çoğunlukla tanımlanmış ya da sadece aktarılmakla yetinilmiş. Bilgiler üstünkörü analiz edilmiş ve sadece birkaç açıklayıcı yüzeysel yorum yapılmış. Ya da verilen cevabın sadece sonuç kısmı soruyla ilgili. <p>Ayrıca:</p> <p>Cevabın tarih dersiyle ilgisi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cevap kronolojik ya da analitik olarak yapılandırılmaya çalışılmış. <p>Cevabın coğrafya ve(ya) sosyoloji dersiyle ilgisi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cevap yapılandırılırken bazı uygun kavramlar ve terminoloji kullanılmış. <p>En yüksek seviye:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sorunun boyutları tüm yönüyle ele alınmasa da bazı boyutları anlaşılmış ve cevaplanmaya çalışılmış • cevapta doğru, ilgili ve yeterli bilgi mevcut. <p>Ayrıca:</p> <p>Cevabın tarih dersiyle ilgisi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analiz çabasına dair işaretler olmalı. <p>Cevabın coğrafya ve(ya) sosyoloji dersiyle ilgisi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ilgili kavram ve terminolojinin anlaşıldığına dair işaretler ve(ya) uygun bir yapılandırma olmalı • örnekler verilmesine rağmen bunlar üstünkörü belirtilmiş.

<p style="text-align: center;">11–15</p>	<p>Bu seviye boyunca: sorunun boyutları yapılandırılmış bir çerçevede etkili ve ilgili bir şekilde cevaplanmaya çalışılmış.</p> <p>Ayrıca: Cevabın tarih dersiyle ilgisi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cevap uygun ve doğru bilgilerle desteklenmiş • tutarlı ve açık bir biçimde sorunun anlaşıldığı ve analiz edildiği görülmektedir. <p>Cevabın coğrafya ve(ya) sosyoloji dersiyle ilgisi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cevap iyi yapılandırılmış. İlgili kavramların anlaşıldığı görülmektedir. Terminolojiye dair örnekler mevcut • soruyla ilgili örnek olaylar doğru seçilerek cevaba eklenmiş.
<p style="text-align: center;">16–20</p>	<p>Bu seviye boyunca: Sorunun boyutları ilgili bilgilerle etkili bir biçimde cevaplanmış. Cevap iyi yapılandırılmış ve soruya odaklanmış. Argümanlar detaylı ve iyi yapılandırılmış.</p> <p>Ayrıca: Cevabın tarih dersiyle ilgisi: Sorunun ve beklenen becerilerin anlaşıldığına yönelik tutarlı bir cevap ortaya çıkarılmış. Ayrıca yeri geldiğinde aşağıdakilerin de cevapta bulunması gerekmektedir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tarihsel süreçler hakkında gelişmiş bir farkındalık • iyi bir kavram becerisi • soruda yer alan varsayımları iyi bir biçimde ele alma. <p>Cevabın coğrafya ve(ya) sosyoloji dersiyle ilgisi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ilgili kavram ve terminolojinin derinlikli bir biçimde anlaşıldığı görülmektedir. Cevapta doğru ve soruyla ilgili kavram ve terminoloji kullanılmıştır • soruyla ilgili örnek olaylar doğru seçilerek cevaba eklenmiş ve bunlar cevapta geliştirilmiştir • iyi ve dengeli bir sentez/değerlendirme becerisi görülmektedir.

Tema 4 II. Dünya Savaşı ve baskı altında Türkiye

1. II. Dünya Savaşı sürecinde İsmet İnönü döneminin tepki çeken politikalarının etkilerini, bu politikaların uygulanma nedenleriyle birlikte tartışınız. [20]

Adayların cevapları ekteki puan cetveli ve aşağıdaki açıklamalar göz önüne alınarak değerlendirilecektir.

- CHP'nin tepki çeken en az beş (5) politikasına değinilmelidir. Her bir politika için üç [3] toplam onbeş [15] puan buradan alınacaktır. Her bir politika için [3] puan verilirken eğer sadece politika yazıp bırakılırsa [1] puan, uygulanma nedenini de açıklarsa [2] puan, tüm bunlarla beraber halk üzerindeki etkisini de açıklarsa [3] puan verilecektir.
- Adayın cevabının ikna ediciliği, bütünlüğü, akıcılığı ve kullandığı terminolojinin uygunluk ve zenginliği beş [5] puan üzerinden değerlendirilecektir.
- Aday aşağıda yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.

CHP'NİN TEPKİ ÇEKEN POLİTİKASI	UYGULANMA NEDENİ	ETKİLERİ
Milli Korunma Kanunu çıkarılmıştır. (18 Ocak 1940)	Savaş sürecinde hububatta başlayan fiyat artışını sınırlandırmak FİYATLARI SAPTAMA ÜRÜNLERE EL KOYMA ZORUNLU ÇALIŞTIRMA	Ürünlerini devlete satan köylü, piyasadaki ürünleri yüksek fiyattan almaya başlayınca bu durum hoşnutsuzluklar meydana getirmiştir Kanununa bağlı olarak birçok fabrikaya, tesise ,kamyona, gemiye, tankere, jeneratöre el konulmuştur -Özel sermaye ve ulaşım düzeninde bozulmalara aksamalara neden olmuştur. Zorunlu çalışma yükümlülüğü yürürlüğe girmiştir. -Bu uygulama, ziraatta çalışan kadın ve erkeğin, kendi işlerini aksatmamak kaydıyla, yaşadıkları yerin 15 km çevresinde bulunan devlet ya da şahıslara ait işletmelerde uygun ücretle çalıştırılabilmesi mecburiyeti şeklinde olmuştur
Devlet stoklarının geniş tutulması	II.Dünya savaşının ne uzunlukta süreceğinin ve savaştan ne kadar etkilenileceğinin bilinmemesi	Fiyatlarda olağanüstü artış
1942'de çıkarılan Varlık Vergisi Kanunu	II.Dünya savaşı yıllarında süren ekonomik krize çözüm bulmak ve totaliter rejimlerden etkilenme	Gayrimüslim nüfusun küstürülmesi
Toprak Mahsulleri Vergisi Kanunu (1943)	Türkiye'nin II. Dünya Savaşı'na karşı almış olduğu ekonomik tedbirlerden bir tanesidir.	Geniş toprak sahiplerinden alınması beklenen vergi de yük çiftçiye kalmış ve çiftçinin tepkisine neden olmuştur. Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu ve Toprak Mahsülleri

		Vergisi'nden olumsuz etkilenen büyük toprak sahipleri, CHP'den ayrılarak Demokrat Parti'yi kurmuştur.
Teşvik-i Sanayi Kanunu 1942 yılında kaldırılması	Savaş ekonomisi yürüten bürokrasinin ekonomik sınırlamalara gitmesi	Devletçi ekonomik yapının uygulanması ve özel sermaye ile iş yapan ya da yapmak isteyenlerin memnuniyetsizliği İstihdamın azalması İşçi sınıfının maaşlarının düşürülmesi
Belirli yaştaki erkeklerin askere alınması & Askerlik süresinin uzunluğu	Savaşın Türkiye'ye sıçrama riskinden dolayı hazırlıklı olma ihtiyacı & Savaşın uzaması riski.	<ul style="list-style-type: none"> • Toplumun hükümetten soğuması • Kırsalda çalışacak nüfusun azalması • Üretimin sekteye uğraması
Bütçenin ağırlıklı olarak orduya ayrılması	Orduyu savaşa hazır tutmak için gerekli yatırım	Eğitim, sağlık ve temel ihtiyaçların temininde zorluk yaşanması
Temel ihtiyaç maddelerinin karneyle dağıtılması	Açlık /kıtlık tehlikesine karşı önlem	<ul style="list-style-type: none"> • Toplumun hükümetten soğuması • CHP'nin yıpranması ve yeni politikalar geliştirme ihtiyacı
Geceleri şehirlerin karartılması	Düşman uçaklarının şehirlere saldırma ihtimaline karşı	<ul style="list-style-type: none"> • Toplumsal korku & endişe
Fiyatlara müdahale edilmesi	karaborsacılığı engelleme	<ul style="list-style-type: none"> • Ürün temininde güçlük çekilmesi • Yaşanan fiyat artışları
Vergilerin artırılması	bütçe açıklarının kapatılması	<ul style="list-style-type: none"> • Toplumun hükümetten soğuması • CHP'nin yıpranması ve yeni politikalar geliştirme ihtiyacı • Fakirlik
Laiklik Uygulamaları	<ul style="list-style-type: none"> • Devleti & Toplumunu modernleştirmek – dönüştürmek • Devrimlere karşı tehditleri engellemek 	<ul style="list-style-type: none"> • Halkın bir bölümünün CHP'den uzaklaşması - kopması

Basın üzerindeki baskılar	<ul style="list-style-type: none"> • İktidar politikalarının desteklenmesini sağlamak • Duruma göre mihver ya da müttefiklere iyi görünmek 	<ul style="list-style-type: none"> • Basın yayın organlarında eleştiriler
---------------------------	--	--

2. II. Dünya Savaşı başlamadan önce ve başladıktan sonra, Türkiye'nin Almanya ile değişen ilişkilerini değerlendiriniz.

[20]

Adayların cevapları ekteki puan cetveli ve aşağıdaki açıklamalar göz önüne alınarak değerlendirilecektir.

- Aday cevabında Türkiye'nin Almanya ile değişen ilişkilerini değerlendirirken bunu savaş öncesi (1923-1939) ve savaş dönemi (1939-1945) şeklinde (2) ayrı dönem olarak ele almalıdır.
- Aday cevabında her dönem için en az dört (4) maddeye değinilmelidir. Her madde iki [2] puan olarak notlandırılacaktır. Sadece madde yazıp bırakılırsa [1] puan fakat bu madde açıklanırsa ayrıca bir [1] puan toplamda iki [2] puan verilecektir. Böylece her dönem için [4X2p=8] puan toplamda onaltı [16] puan verilecektir.
- Adayın cevabının ikna ediciliği, bütünlüğü, akıcılığı ve kullandığı terminolojinin uygunluk ve zenginliği dört [4] puan üzerinden değerlendirilecektir.
- Aday aşağıda yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.

1923–1939 Dönemi Türkiye – Almanya İlişkileri

- Türkiye Cumhuriyeti'nin izlediği tüm devletler ve Almanya içinde geçerli olan dış politika "Yurtta sulh cihanda sulh".
- 1918–1922 yılları arasında Almanya ve Türkiye ilişkilerinde kesinti.
- 3 Mart 1924 tarihinde Almanya ile Türkiye arasında yapılan dostluk antlaşması.
- Almanya'nın siyasi yalnızlıktan kurtulma isteği.
- Türkiye Cumhuriyeti ile Almanya arasında 12 Ocak 1927 tarihinde Ankara'da imzalanan Karşılıklı İkamet Antlaşması.
- 16 Mayıs 1929 tarihinde Ankara'da imza edilen Hakem ve Uzlaşma Antlaşması ile Türkiye-Almanya diplomatik ve ekonomik ilişkileri sağlıklı bir yapıya kavuşturuldu.
- 1928 Almanya 'da Türk ticaret odasının açılması.
- 27 Mayıs 1930 tarihinde Ankara'da yeni bir Türk-Alman Ticaret Antlaşması'nın imzalanması.
- Almanya'da 1933 yılından itibaren izlenen dış politikanın Türkiye'ye etkileri (Versay antlaşmasının geçersiz kılınması; Almanların tek devlet olarak birleşmesi, Hayat sahasının genişletilmesi).
- 1934 Alman ordusu ile işbirliği yapılması süreci karşılıklı subay mübadelesi.
- Hitlerin politikalarından kaçan Almanya vatandaşlarının Türk eğitim reformuna olan katkıları.
- 10 Ağustos 1933 Türkiye – Almanya ticaret antlaşması.
- Almanya Türkiye için önemli bir ticari ortaktır & 15 Nisan 1935 ticaret antlaşması Türkiye 'ye sağlanan kredilerin artması ile ticaret hacmi artmıştır.
- Montrö boğazlar sözleşmesinin ardında Boğazlar ile ilgili Almanya'nın Türkiye'ye artan siyasi baskısı.
- Almanya'nın ticari ilişkiler aracılığı ile Türkiye'ye artan siyasi baskısı.
- 1938 yılında Almanya – Türkiye arasında yapılan kredi antlaşması.
- Türkiye'nin ikinci dünya savaşı öncesi İngiltere ve Almanya arasında denge politikası izlemesi.
- Türkiye'nin stratejik önemi Almanlarla ilişkileri etkileyen önemli hususlardandır.
- 1934 – Trakya Olayları ,ülkede artan antisemitizm ile Musevi vatandaşların göç etmek zorunda kalması

1935–1945 Dönemi Türkiye – Almanya İlişkileri

- Faşizmin etkisiyle ülke içinde Turancılığın yaygınlaşması.
- Almanya ile ilişkilerde ihtiyatlı davranılmıştır. Denge siyaseti takip edilmiştir.
- Almanya'nın Avrupa'da izlediği sert politikalarına Türkiye'yi müttefik devletlerle yakınlaştırması & Türkiye'nin Almanya'nın saldırgan politikalarına karşı güvenlik arayışları.
- 1941 yılında Almanya'nın Irak'a Türkiye üzerinden yardım gönderme isteği.
- 10 yıl geçerli olacak Türk-Alman Dostluk ve Saldırmazlık Antlaşması, 18 Haziran 1941'de imzalanmıştır.
- ABD ile İngiltere'nin 19 Nisan 1944'te Türkiye'ye bir nota vererek Almanya'ya krom satmasını durdurmalarını istemesi ve 1944 te krom satışının durdurulması.
- 23 Şubat 1945'te olağanüstü olarak toplanan TBMM, aynı gün Japonya ve Almanya'ya savaş ilan edilmesine karar verdi.
- Türkiye'nin stratejik önemi Almanlarla ilişkileri etkileyen önemli hususlardandır.

Tema 5 Yeniden yapılanma, demokrasi, Türkiye ve bölgedeki gelişmeler (1945–1985)

3. Birleşmiş Milletler (BM) ve Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü (NATO) II. Dünya Savaşı sonrasında nasıl gelişmiştir ve bu kurumlara üyelik Türkiye'yi siyasi ve ekonomik olarak nasıl etkilemiştir?

[20]

Adayların cevapları ekteki puan cetveli ve aşağıdaki açıklamalar göz önüne alınarak değerlendirilecektir.

- Adayın cevabında içiçe geçmiş iki soruyu cevaplama beklenmektedir. A-BM ve NATO'nun gelişimini (her iki kurumun kuruluş hedef ve amaçlarını ve neden gerekli olduklarını/ hangi şartlardan dolayı kurulduklarını) açıklamaları B-Türkiye'nin BM ve NATO üyeliğinin siyasi ve ekonomik etkileri/sonuçlarını açıklamalar.
- Cevaplar puanlanırken BM ve NATO' nun gelişimini açıklamaya her biri için üç [3] toplam altı [6] puan verilir. Her biri için aşağıda yazılmış en az üç (3) maddenin belirtilmesi gerekir. Bu iki kuruluşun Türkiye' ye etkilerine de siyasi altı [6] ekonomik altı [6] toplam oniki [12] puan verilir. Adayın siyasi ve ekonomik etkilerinden en az üçüne (3) değinmeleri beklenmektedir. Sadece madde yazıp bırakılırsa [1] puan fakat bu madde açıklanırsa ayrıca bir [1] puan toplamda iki [2] puan verilecektir.
- Adayın cevabının ikna ediciliği, bütünlüğü, akıcılığı ve kullandığı terminolojinin uygunluk ve zenginliği iki [2] puan üzerinden değerlendirilecektir.
- Aday aşağıda yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.

BM'nin Gelişimi [3x1p=3p]

- 2. Dünya Savaşı devam ederken devletler arasındaki savaşın hangi boyutlara ulaşacağı daha netleşmemişken savaşın sonunda galip gelecek olan Müttefik Devletler, dünya kamuoyunu nasıl bir araya getirmesi gerektiği konusunda çalışmalara başladı. 2. Dünya Savaşı'nın bilançosunun Birinci Dünya Savaşı'nın sonuçlarından çok daha ağır olması, dünya barışının sağlanması adına bir kuruluşun doğmasına zemin hazırladı.
- 14 Ağustos 1941'de Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Franklin D. Roosevelt ile Birleşik Krallık Başbakanı Winston Churchill tarafından imzalanan Atlantik Paketi "her devletin, bulunduğu sınırlarda güvenliğe olacağı ve insanların korkudan, yokluktan uzak yaşayacağı" yönünde barışçı bir amaç benimsiyordu. Bu tarihten yaklaşık 5 ay sonra 1 Ocak 1942'de, 26 ülke bir araya gelerek "Birleşmiş Milletler Bildirgesi" adını taşıyan belgeyi imzalayarak sözü edilen ilkeleri kabul etti.
- BM, uluslararası işbirliğini artırarak, barış ve güvenlik sağlamayı hedeflemektedir.
- BM Genel Kurulu'nda kabul edilen Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi ayrım yapılmadan insanların haklarının korunmasını amaçlar.
- Türkiye BM'nin kurucu üyelerindedir ve Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi'nde imzası vardır.

NATO'nun Gelişimi [3x1p=3p]

- 2. Dünya Savaşı'nın ardından, gelişmeye başlayan teknoloji, çeşitli silahlar ve özellikle kitle imha silahlarının, bir takım ülkelerin tekelinde bulunması, yaşanan savaş tecrübeleri, milletlerin dünya üzerinde tek başına var olabilmelerini olanaksız kılmaya başladı. Bu nedenle, milli menfaatleri benzer yönde olan büyük devletler, belli noktalarda buluşarak, dayanışma ve işbirliği yapmak zorunda kaldı. Bu doğrultuda bir araya gelen on iki ülke, Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın 51. maddesi çerçevesinde hazırlanan, toplam 16 maddelik antlaşmayı 4 Nisan 1948 tarihinde, ABD'nin Washington Şehri'nde imzaladı. İmzalanan antlaşma onaylanarak 24 Ağustos 1949 tarihinde yürürlüğe girdi.
- Örgütte yer alan ülkelerden ikisi Amerika Kıtası'nda, diğer yirmialtı Avrupa Kıtası'nda bulunmaktadır. Kurulduğu dönemde (1949) 12 üyesi bulunan örgüt, 2009 yılı itibarıyla toplam 28 üyeye ulaşmıştır. NATO'nun açılımı "**North Atlantic Treaty Organization**"dır.

- NATO, güvenlik amacıyla kurulmuş askeri bir işbirliği örgütüdür.
- Uluslararası Askeri İttifak olarak da bilinen NATO, örgüt dışında kalan ülkelerden gelebilecek saldırılara karşı ortak savunma yapmak amacı ile kurulmuştur.
- Türkiye, 1952 yılında Kore Savaşı'na asker gönderdikten sonra NATO'ya üye olmuştur.

Türkiye'nin BM ve NATO üyeliğinin Siyasi Etkileri [3x2p=6p]

- II. Dünya Savaşı sonrasında yeni kurulan uluslararası düzende Türkiye kendine yer edinmek istemiştir.
- Türkiye Soğuk Savaş yıllarında tehditlere karşı kendini korumaya almak istemiştir.
- BM üyeliği için gerekli olan demokratik adımlar atılmıştır.
- Çok partili sisteme geçilmesi hızlanmıştır.
- Askeri modernizasyon süreci hızlanmıştır.
- Türkiye'nin ABD ile ilişkileri artmıştır.
- Türkiye'nin Batı medeniyeti içerisinde yerini alması sağlanmıştır.
- Türkiye'de NATO üyelerinin kurulması ile beraber anti-Amerikancı görüşlerin ortaya çıkmaya başladığı görülmüştür.

Türkiye'nin BM ve NATO üyeliğinin Ekonomik Etkileri [3x2p=6p]

- Ekonomik yardımlar Batı ülkelerinden gelmiştir. (ör. Truman Doktrini & Marshall Yardımı).
- Ekonomik politikalarda liberalizm etkileri görülmüştür.
- Ekonomik yardımlar çerçevesinde tarım gibi alanlarda modernizasyon çalışmaları olmuştur.
- Türkiye'nin ticari ilişkileri Batı cephesine üye olan ya da bağlantısız ülkelerle olmuştur.

4. 1960–1980 arasında Türkiye’de köyden kente göçün kentleşme üzerine etkilerini tartışınız.

[20]

Adayların cevapları ekteki puan cetveli ve aşağıdaki açıklamalar göz önüne alınarak değerlendirilecektir.

- Aday cevabında Türkiye' de köyden kente göçün kentleşme üzerindeki etkilerini tartışmalıdır. Göçün nedenlerini açıklamaya puan verilmeyecektir.
 - Adayın cevapta aşağıdaki maddelerden en sekizine (8) değinimleri beklenmektedir. Cevaplar puanlanırken sadece madde yazıp bırakılırsa 1 puan fakat bu madde açıklanırse ayrıca bir [1] puan toplamda onaltı [16] puan verilecektir.
 - Adayın cevabının ikna ediciliği, bütünlüğü, akıcılığı ve kullandığı terminolojinin uygunluk ve zenginliği dört [4] puan üzerinden değerlendirilecektir.
 - Aday aşağıda yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.
- Kentler yapısal, sosyal ve ekonomik olarak köyden kente göçenlere hazırlıklı değildi.
 - İktisadi olarak tarımdan sanayileşmeye hızlı bir geçiş yaşanmıştır.
 - İktisadi değişim toplumda eşitsizliklere neden olmuştur.
 - Sosyal devlet anlayışında değişiklikler olmuştur.
 - Gecekondulaşma kentsel sorunlara sebep olmuştur; ulaşım, eğitim, sosyal aktiviteler.
 - Kentlerde işsizlik ve kayıt dışı ekonomi artmıştır.
 - Göç edenler kentlerdeki yaşama ayak uyduramamış, sosyal dışlanma görülmüştür. Kır-kent nüfusunun dağılımının değişimi.
 - Kentlerin göç yoğunluğuna hazırlıklı olmaması.
 - Gelenek ve kültürel değişim.
 - Kırsal yapıya özgü dayanışma ve danışma ilişkilerinin (hemşehricilik gibi) kente taşınması.
 - Sektörel işsizliğin çoğalması (örneğin inşaat işçilerinin çok olması).
 - Ötekileştirme-ötekileşme ve Arabesk kültürün yayılması.
 - Kırdan kente göçenlerin daha iyi imkanlarda yaşama isteğinin karşılığını bulamaması ve sosyal devlet anlayışından uzaklaşma (Devletin dengesiz nüfus dağılımı ve çarpık yerleşme karşısında yetersiz kalması).
 - Temiz su ve sağlık hizmetleri, okul ve ulaşım (dolmuş), eğitilmiş personel, çöp ve enerji sorunları.
 - Siyaset için yeni alanlar (TOKİ, tapu vaadi, oy almak için alt yapının geliştirme vaatleri, imar afları).

Tema 6 Küreselleşmenin etkileri ve Avrupa ile diyalog (1985–2000)

5. Soğuk Savaş sonrası Türkiye'nin komşu bölgelerinde yeni aktörler ve yeni etki alanları oluşmuştur. Bu değişimler yaşanırken Türkiye'nin kendi bölgesinde (Ortadoğu, Karadeniz, Balkanlar'da ve Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile ilişkilerinde) geliştirdiği politikaları ve amaçlarını inceleyiniz. [20]

Adayların cevapları ekteki puan cetveli ve aşağıdaki açıklamalar göz önüne alınarak değerlendirilecektir.

- Aday cevabında Soğuk Savaş sonrası Türkiye'nin komşu bölgelerinde (Ortadoğu, Karadeniz, Balkanlar'da ve Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile ilişkilerinde) geliştirdiği politikaları ve amaçlarını incelemeli. Bu sebeple aşağıdaki bölgelerden dördüne (4) değinmelidir.
- Adayın cevapta her bölge için Türkiye'nin geliştirdiği politika ve amaçta belirtilen en az bir (1) madde yazıp açıklaması gerekecektir. Cevaplar puanlanırken sadece madde yazıp bırakılırsa [2] puan fakat bu madde açıklanırsa ayrıca iki [2] puan toplamda dört (4) bölge için onaltı [16] puan verilecektir.
- Adayın cevabının ikna ediciliği, bütünlüğü, akıcılığı ve kullandığı terminolojinin uygunluk ve zenginliği dört [4] puan üzerinden değerlendirilecektir.
- Aday aşağıda yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.

Balkanlar Madde [2] + Amaç [2] Toplam = [4]

- Ekonomik ve politik açılımlar.
- Askeri işbirlikleri – Arnavutluk için askeri eğitim.
- Kültürel ilişkilerin yeniden canlandırılması.
- Makedonya'nın bağımsızlığının tanınması.
- Yugoslavya'nın dağılma sürecinde etnik çatışmaların kanlı bir savaşa dönüşmesi sonucunda bölgede NATO müdahalesine askeri katkı.
- Bölgede istikrar ve güvenin sağlanması için uluslararası örgütlerle işbirliği.

Amaç:

- Sovyetler Birliği zamanında ilişki kurulamayan bölgelerle ilişkilerin artırılması
- Tarihi olarak önemli görülen bu bölge ile yeniden iletişim kurulması
- Osmanlı mirasına sahip çıkmak
- Türk ve Müslüman grupların haklarının korunması.

Karadeniz Madde [2] + Amaç [2] Toplam = [4]

- Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatının (KEİT/KEİB) kurulması.
- Enerji işbirliklerinin gündeme getirilmesi.

Amaç:

- Ticari, ekonomik, bilimsel ve teknolojik işbirliğini geliştirmek
- Sivil toplum örgütleri arasında iletişim sağlanması
- Diyalog platformu yaratılması
- Özel sektör, devletler ve yerel yönetimler arasında ilişkinin geliştirilmesi
- Yatırımın artması
- KEİB aracılığıyla altyapı projeleri dahil olmak üzere projelere katkıda bulunulması.

Orta Asya Türk Cumhuriyetleri Madde [2] + Amaç [2] Toplam = [4]

- Türk Dili Konuşan Ülkeler Devlet Başkanları Zirvesi

- Bölgeye sağlanan krediler, burslar, eğitim projeleri
- Öğrenci değişim programlarının ilk adımları
- TİKA çalışmaları.

Amaç:

- İşbirliklerinin geliştirilmesi
- Bölgedeki enerji kaynaklarından faydalanabilme
- Ekonomik kalkınma.

Ortadoğu Madde [2] + Amaç [2] Toplam = [4]

- Irak'ta askeri müdahaleye destek
- Suriye ile yaşanan su sorunları
- Suriye ile yaşanan PKK gerginliği, Abdullah Öcalan'ın sınır dışı edilmesinin istenmesi
- İran'ın teröre destek vermesi ile yaşanan gerginlikler
- İsrail ile işbirliklerinin devamı.

Amaç:

- Soğuk Savaş sonrası bölgede oluşan siyasi boşluk sebebiyle oluşabilecek terör tehditlerini engelleyebilmek
- Bölgede oluşan siyasi boşluktan faydalanarak kendi etki bölgesini genişletmek
- Ortadoğu politikaları yeniden şekillenirken dışlanmamak
- Bölgedeki enerji kaynaklarından yararlanabilmek.

Kafkaslar Madde [2] + Amaç [2] Toplam = [4]

- Bağımsız cumhuriyetleri tanımak
- Ermenistan ile sorunların devam etmesi sebebiyle sınırların kapatılması
- Ekonomik ve ticari ilişkilerin artırılması
- Diyalog platformlarının geliştirilmesi için adımlar.

Amaç:

- Bölgedeki enerji kaynaklarından yararlanabilmek
- Kaçakçılığın engellenmesi
- Bölge ile Avrupa arasında enerji koridoru görevi yapabilmek.

Adaylar uluslararası örgütlerle işbirliği, güvenlik ve istikrar sağlanması, Türkiye'nin etki alanının artırılması amaçlarını Türkiye'nin genel amaçları olarak belirttikten sonra bölgelere özel amaç ve politikaları açıklayabilirler.

6. **1986'daki Çernobil kazası çevre sorunlarına farkındalığı artırmıştır. Modern küresel dünyada iletişim sistemlerinde görülen artışın bu gibi sorunların çözümünde pozitif etkisini değerlendiriniz.**

[20]

Adayların cevapları ekteki puan cetveli ve aşağıdaki açıklamalar göz önüne alınarak değerlendirilecektir.

- Aday cevabında iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin çevre sorunlarına karşı farkındalığı artırdığı açıklaması beklenmektedir.
- Adayın cevabında aşağıda belirtilen altı (6) alandan en az ikisine (2) değinmeleri yeterlidir. Her alanda en az iki (madde) madde yazıp açıklaması gerekecektir. Cevaplar puanlanırken sadece madde yazıp bırakılırsa iki [2] puan fakat bu madde açıklanırsa ayrıca iki [2] puan toplamda iki [2] alan için onaltı [16] puan verilecektir.
- Adayın cevabının ikna ediciliği, bütünlüğü, akıcılığı ve kullandığı terminolojinin uygunluk ve zenginliği dört [4] puan üzerinden değerlendirilecektir.
- Aday aşağıda yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir.

İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN GELİŞİMİYLE POZİTİF ETKİNİN GÖRÜLDÜĞÜ ALANLAR:

Siyaset üzerinde Her bir Madde [2] + Açıklanması [2] Toplam = [8]

- Çevre sorunlarına karşı bilincin artması sivil ya da siyasi anlamda çevre sorunlarına eğilen siyasi partilerin kurulması - Yeşiller adıyla siyasi grupların kurulması.
- Bilgi akışının kolaylaşması ile sorunların belirlenmesi ve çözüm bulunması daha hızlı hale geldi. ör. Nükleer enerji yerine yenilenebilir enerji kaynaklarından daha çok bahsedilir oldu.
- Uluslararası örgütlerin bu konularda farkındalığının artması (BM & AB)

Eğitim üzerinde Her bir Madde [2] + Açıklanması [2] Toplam = [8]

- Bu konuda artan farkındalık, bu konularda çalışan akademisyenlere verilen önemin artmasını ve onların bilgilerinin paylaşılmasını sağladı.

Toplum üzerinde Her bir Madde [2] + Açıklanması [2] Toplam = [8]

- Konunun uzmanları bilgilerini internet, e-posta araçlarıyla daha kolay iletebilir oldu. Böylece teknolojik gelişmeler daha çabuk yayılabilir hale geldi.
- Al Gore'un Uygunsuz gerçek isimli belgeseli gibi filmler, kitaplar ve makaleler eski teknoloji ürünü olsa da yeni teknolojik gelişmeler bunların daha geniş kitlelere ulaşmasını sağladı.
- Çernobil gibi felaketler olduğunda, daha çabuk bilgi akışı sağlanabiliyor. İnsanlar tehlikelerden daha çabuk haberdar oluyor. (depremler, seller gibi) Ebola veya kuş gribi gibi hastalıklar hakkında daha çabuk bilgi alınabilmesi insanların kendilerini (veya hastalık hayvanları ilgilendiriyorsa hayvanlarını) korumasına yardımcı oluyor.

Hukuk üzerinde Her bir Madde [2] + Açıklanması [2] Toplam = [8]

- Çevreyi koruma üzerine alınan hukuki önlemler. Örneğin Paris iklim antlaşması

Ekonomi üzerinde Her bir Madde [2] + Açıklanması [2] Toplam = [8]

- Kalkınma ve ekonomik büyüme konularında çevre önemli bir faktör olmaya başladı.

Sivil örgütlenme Her bir Madde [2] + Açıklanması [2] Toplam = [8]

- İnternet çevre konularına farkındalığı artırdı, böylece bu konular üzerine çalışan sivil toplum örgütlerinin sayısı arttı. Facebook, Twitter gibi sosyal medya araçları bu örgütlerin mesajlarını yaymasında faydalı oldu.
- Uluslararası projeler ve politikalar geliştirilebiliyor. Ör. Greenpeace (Kuzey Kutbunu Kurtar), balina avlanmasını engellemek için kampanyalar, Doğal Hayatı Koruma Vakfı (soyu tükenen hayvanların korunması), Dünya Saati uygulaması – bir saatliğine (çok gerekli olmayan) ışıkların söndürülmesi.